

EL POBLE CATALÀ

Portantveu de COMUNITAT CATALANA DE MEXIC
Oficines de Direcció i Administració: Avinguda Uruguay 49 - Casal de l'Orfeó Català - MEXIC, D. F.

ANY II - MEXIC, NOVEMBRE DEL 1942 - NUM. 13
Subscripció anual: \$6.00 - Anuncis i reclams segons tarifa - NUMERO SOLT:

75 CTS.

UNS MOTS SOBRE EL PROBLEMA NACIONAL

Per Jaume SERRA HUNTER

La paraula nació, diguin el que vulguin alguns teoritzants del dret polític, és una paraula insubstituïble i gràvida de conseqüències. Tan convençuts en deuen estar els enemics de la llibertat de Catalunya, que per a ells l'ús dels mots nació, nacional, nacionalitat és una prova evident de separatisme. En temps de la Dictadura, i per haver avalat la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona la proposta d'un doctor en història aspirant a auxiliar, que en un dels seus treballs escolars emprava aquella expressió, tots els seus professors foren emplaçats davant de les autoritats acadèmiques, civils i militars de Barcelona, presidides per Primo de Rivera.

Parlar de Catalunya-nació és encara per a la majoria dels espanyols un delictu de lesa pàtria. En tot cas, transigeixen, substituint-lo pel mot regió; aquest és el concepte bàsic de l'Estatut d'autonomia que alguns catalans, de bon acontentar, accepten com aspiració per al dia, encara llunyà, del nostre retorn a Catalunya.

Es tan ric el contingut d'aquella paraula, i tan fecundes les conseqüències que la seva aplicació comporta per a un país, que ni la monarquia, cosa explicable, ni la república, cosa inversemblant, la varen admetre d'una manera oficialment consentida, per temor de rompre la unitat espanyola que ells intencionadament qualificaven de nacional. Nacionals s'anomenaren també des del primer dia els que el 19 de juliol del 1936 s'aixecaren contra el govern legítim de la República. I enfront d'ells s'organitzaren els catalans defensors de la Nació catalana. Nació contra nació, era aquest un dels motius de la nostra lluita, a part d'altres no menys significatius com la defensa de la llibertat i la democràcia.

Tot això prové d'un concepte equivocat del que representa la nostra terra. Catalunya no és una part, sinó un tot; no és un conglomerat de localitats o comarques, sinó una el dia de demà a caure en mans d'alguna de les grans potències.

Tots els arguments adduïts en unitat espiritual, la d'un poble que té una llengua i una cultura pròpies. Diguem-li nació, diguem-li pàtria, ella és la mare legítima dels catalans. Per ella és el nostre millor amor, i d'ella rebem l'escalf col·lectiu que ens lliga amb les generacions passades i amb les venidores. De res no val acumular sofismes entorn d'una veritat tan clara com la llum del dia. Se'ns dirà que portem diversos segles de sotmissió; que la nostra gent no ha tingut la valentia de reclamar per la violència allò que de dret li pertany; que una part de la població que avui viu sobre la terra catalana no ha nascut a Catalunya; que és més beneficiós des del punt de vista material ésser una regió d'una Espanya gran que una nació independent però, petita, exposada

(Passa a la pàgina 6)

EDITORIAL

PER LA UNITAT D'ACCIO I DE PENSAMENT CATALANS

COMUNITAT Catalana de Mèxic s'ha vist altament honorada per Carles Pi i Sunyer en rebre d'aquest l'encàrrec de cercar una fórmula o declaració política que uneixi els catalans a l'exili en una acció comuna que enforteixi la nostra personalitat nacional de cara a l'objectiu que tots anhelem: la llibertat de Catalunya.

El Consell Directiu de Comunitat Catalana de Mèxic, integrat per homes de totes les tendències liberals i demòcrates, ha cercat aquesta fórmula d'avinença necessària davant les bores decisives que s'acosten per a tots els pobles del món; i després d'un detingut i mesurat estudi ha arribat a una conclusió satisfactòria amb el següent projecte de declaració:

* Afirmem la personalitat nacional de Catalunya i el seu dret legítim a exercir la seva sobirania d'acord amb el que, democràticament i lliure, determini la voluntat del poble català.

* Afirmem que l'Estatut autonòmic atorgat per una llei de la República espanyola, mai no ha satisfet els anhels del poble català perquè desconeix els drets inalienables de Catalunya com a Nació.

* Davant la situació política internacional, renovem la confiança al President del Consell Nacional de Catalunya, senyor Carles Pi i Sunyer, perquè continuï des del seu lloc i amb l'orientació que les circumstàncies li aconsellin, la gestió empresa per a la unificació de l'acció dels catalans i en defensa dels interessos i drets nacionals del nostre poble prop de les Nacions Unides, tasca a la qual continuarem donant la nostra col·laboració més decidida.

* Aspirem a refer la superior unitat de les terres de llengua catalana, per la lliure integració dels seus pobles, ateses les peculiaritats de cadascun d'ells.

* Afirmem que el principi del dret fonamental

de Catalunya a la seva llibertat nacional, no exclou la lliure adopció de fórmules d'entesa, en un pla d'absoluta igualtat, amb altres pobles lliures.

* Admetem que subsisteix la Presidència de Catalunya, en tant que concreció visible de les institucions emanades de la democràcia catalana.

* Volem que la provisionalitat del Consell Nacional de Catalunya acabi el més aviat possible, per tal de constituir-lo de manera definitiva, i si fos factible d'acord amb aquella Institució, a base de persones que puguin aconseguir l'adhesió de la totalitat dels catalans.

* Invitem tots els catalans nacionals de sentiments democràtics i liberals, perquè vulguin sumar-se al nostre moviment, per tal de contribuir amb llur presència i col·laboració a reforçar i prestigiar l'acció de solidaritat nacional de les Comunitats, aportant així un major suport democràtic al Consell Nacional de Catalunya.

Mèxic, D. F., 16 de novembre del 1942.

Aquest projecte ha estat tramès a totes les Comunitats i entitats patriòtiques d'Amèrica i a la Comunitat de Londres —única organització catalana que a Europa pot manifestar-se lliurement— per tal que l'estudiïn, l'aprovin o hi facin les propostes d'esmena que considerin del cas. El Consell de Comunitat Catalana de Mèxic, un cop s'hagi arribat a una conclusió per part de totes les organitzacions consultades, cridarà l'assemblea general de socis a ratificar-la. Entre tant, el Consell Directiu de Comunitat Catalana de Mèxic, fent ús de la confiança que li fou atorgada en la darrera assemblea, i fent-se ressò de l'esperit d'aquella reunió, s'adreça particularment als catalans de Mèxic perquè acceptin aquest projecte, no revalidat, com a norma d'actuació i com a exposició de les nostres finalitats fins que hagi estat redactada i aprovada la Declaració definitiva de totes les Comunitats i entitats patriòtiques abans esmentades.

ELS GERMANS DE FRANÇA

Es amb profunda angoixa que redactem aquestes ratlles. La totalitat dels nostres compatriotes refugiats a França es troben sota l'amenaça d'ésser lliurats a Franco. El franquisme és sàdic i el seu sadisme és insaciable.

Figures il·lustres de l'art, de la ciència i de les lletres; homes destacats en el camp polític; lluitadors anònims i abnegats; ciutadans de tots els estaments socials, de totes les tendències, formen el botí sinistre que França, la França dels camps de concentració, no pas la França dels Drets de l'Home, ha volgut retenir per donar gust a Franco. Es tan dolorosa la nostra impressió, tan profund el nostre sentiment que fins diríem que ens avergonyim d'haver-nos salvat, com si els que hem arribat als ports de salvació d'Amèrica fóssim culpables de que molts d'altres, igualment mereixedors d'ésser salvats, no hagin pogut arribar-hi.

França n'ha retingut molts que podien marxar a temps; d'altres, no han pogut marxar per altres motius que algun dia caldrà escatir. Però no creiem que sigui aquesta la millor ocasió per parlar-ne. La tragèdia és massa viva i imminent i els nostres esforços del moment hem de concentrar-los a salvar aquells la vida dels quals està amenaçada. Com? En la mesura de les nostres possibilitats. Comunitat Catalana de Mèxic ha fet, fa i farà, en aquest sentit, tot el que humanament estigui al seu abast. Totes aquelles persones i estaments que poden influir poc o molt damunt de Franco han estat requerits. No demanem clemència, perquè la clemència es demana per als culpables. Demanem només que ajudin a evitar una nova infàmia del totalitarisme.

PERSONALITAT DE CATALUNYA A L'ESTRANGER

El plet català comença a interessar als EE. UU. Recentment, un important organisme oficial de Washington publicà un report mimeografiat, de set pàgines, exposant el nostre problema nacional, les nostres màximes aspiracions i la nostra organització actual a l'estranger (principalment a Amèrica). El report ha estat circulat a totes les oficines de l'Estat. Per la natura privada i confidencial de la publicació, ens abstenim de mencionar l'organisme editor.

L'idioma català juga el seu paper en les activitats de guerra dels EE. UU. El català figura entre els idiomes mundials citats en les fulles de capacitats tècniques dels que s'allisten a l'Exèrcit. A tot el país han estat incorporats al servei de censura un gran nombre de catalans, per la correspondència en el nostre idioma. Els serveis d'Informació de Guerra iniciaran molt aviat radiacions d'ona curta en català.

En un article al New York Times, commemorant el 450 aniversari de la descoberta d'Amèrica, el Vice-President dels EE. UU. Henry A. Wallace, parlà dels alliberadors de les Repúbliques americanes, com a continuadors de l'esperit de llibertat que ha imperat a Catalunya, a Euzkadi i a algunes altres províncies d'Espanya des de l'edat mitjana, molt abans que aquest esperit es manifestés a Anglaterra i als propis Estats Units.

(De "FREE CATALONIA")

MANERES DE PENSAR

Pel Dr. Jaume ROIG.

El paper blanc que espera el nostre discurs, de vegades, abans de començar, el cobrim de signes inconnexes, cercles i espirals, ratlles i siluetes. El pensament propi es mou amb rapidesa increïble i la ploma, pesada, no abasta a coagular la ideació en signes gràfics, sinó en una mena de taquigrafia simbòlica. Tan cinematogràfica és la vida interior que no és possible parar-la i treure'n una mostra. Però l'orgull que podríem sentir d'aquesta fluència ideatòria i espontània es converteix en vergonya en considerar que ni una petita part es pot aprofitar, de tan personal, íntima, trivial i indigna que és. No sabem, és clar, el que passa dins dels caps dels altres perquè sobre aquestes matèries ens comuniquem poques coses i ni el mateix diari de Samuel Pepys, tan cínica, gosa revelar-les. La vàlvula de la paraula, mai no ben oberta, només permet imatges deformades del pensament i encara aquest, alat i subtil, ha de viatjar de la una a l'altra persona en el tren pesat i farregós de l'oració gramatical.

De totes maneres, trobem difícil creure que els sentiments aliens siguin tan buits com els nostres, encara que probablement també ho són. D'aquesta manera pensem mentre estem en vigília i seguim pensant així en adormir-nos, encara amb més fantasia que quan estem deserts. Permetem a les nostres idees que prenguin un curs lliure, per més que aquest curs, semblant al dels rius que busquen el nivell, té un llit determinat per les pors i les esperances, els amors, els desitjos i els sentiments. Tot pensament que no és laboriosament controlat i dirigit, inevitablement rondarà al voltant del nostre estimat Ego, perquè res no és tan interessant per a nosaltres com nosaltres mateixos, i és divertit i patètic alhora observar aquesta tendència en els altres, com ho observem en guaitar dintre nostre, encara que polidament vulguem evitar-ho.

Els psiquiatres i psicoanalistes, com sempre, no estan d'acord sobre els significats d'aquestes "associacions d'idees". Com és natural, no és el nostre propòsit conduir el lector pels espais no euclídeus de la psiquiatria, però sí indicar que és plausible creure que les divagacions de la ment formen l'índex capital del nostre caràcter i, pitjor encara, que aquesta manera de pensar és una rival omnipotent de tota altra mena de reflexió. La filosofia oficial pren aquest pensament com no existent o, en certa manera, negligible, però la seva especulació és irreal des del moment que no pren en consideració la prominent muntanya d'autojustificació i d'automagnificació que tots portem dins.

La divagació, com cadascú pot fer-ne l'experiència, és freqüentment trencada i dolorosament interrompuda per la necessitat d'una segona mena de pensament. Heus ací que hem de prendre determini pràctic. Les decisions són molt diferents de les divagacions. Podem somniar tot passejant que som això o allò, o que hem arribat a presidents d'alguna cosa no menys somniable, però si un tramvia s'interfereix en la ruta de la nostra ambulació, s'han d'apagar de sobte els reflectors de la tramoia cerebral i fer, de costat, el brinc oportú i destre. Les decisions són penoses sovint, perquè requereixen la recolecció de fets pertinents; tal volta per això és prenen amb tanta freqüència d'una manera impulsiva.

Una nova forma de pensament s'estimula quan hom demana per les nostres creences i opinions. Notem en

(Passa a la pàgina 6)